

26. dubna 1971

Není síly, která by mohla vzdorovat lidu,
který ví co chce
a dovede jít za svým cílem

Závěr akčního programu KSČ
přijateho jednomyslně na zasedání
5. 4. 1968

F A K T A

P R I P O M Ě N K Y
U B Ě L O S T I

Vydavatelská samoslužba v nákladu, který určují sami čtenáři podle toho,
kolikrát sami tento měsíčník rozmnoží. Pamatujte, že fakta zůstávají
fakty a v historii platí i po letech, byť se k nim přijalo třeba
šestero usnesení a jakékoli "Poučení".

OD FODIVNÉ KONSOLIDACE K FODIVNÉ LEGALITĚ KSČ

Okresní konference měly být první a krajské druhým stupněm žebříčku, přičemž chce nynější vládnoucí garnitura vystoupit po dvou letech čistek, resignací, vylučování, vyškrtávání a kooptací do ráje legality. Okresní a krajské výbery jsou zvoleny a nyní sjezdy KSČ a KSČ schválí nové složení ÚV. Poté - nejspíše koncem listopadu - dojde k volbám poslanců všech stupňů, od národních výberů až po parlament. Oficiální kruhy pouští pověsti o tom, že sjezd vyhlásí ukončení konsolidace. Aby tento sjezd měl větší váhu, má zakládací formuli přenést nejen Husák, ale i Brežněv. Servilnost čs. delegace na 24. sjezdu KSSS by tomu nasvědčovala. Husák se ještě překonal na pražském aktivu, když děkoval "za včasnou pomoc nejen jasným 1, 200.000 komunistů, ale také obrovské většině našich pracujících". Od prvních prohlášení, že o tuto "pomoc" nikde nestal, přes čtyři desítky anonymních "světelných" a pozdější tisíce komunistů, kteří o okupaci požádali v "Poučení" - až k těmto milionům vede tedy závrtný vývoj, a budoucí historici budou žasnout. Vasalství jako největší forma rozkoše pak byla dotvrzena Husákovým "Kdo nemá dobrý vztah k SSSR, nemá dobrý vztah ani k našemu socialistickému zřízení, ani k vlastnímu národu". /?!

Přenést výrok o ukončení konsolidace je jistě možné, stávkou vzbuzuje spíš, nakolik si může dnešní vedení dělat iluze o oprávněnosti svého pověření ve funkcích, do kterých se nyní dávají potvrdit. Formálně se jistě nemají čeho obávat. Vždyť okresní konference skutečně zvolily předsednictva a sekretariáty ÚV "tak jak byly navrženy vyššími stranickými orgány" /Nová Svoboda 8.4./ a krajské konference šly stejnou cestou.

Okresní konference byly připraveny a režirovány tak, aby manifestovaly jednotu strany, jak usnesla ÚV KSČ v prosinci 1970 a aplikovaly Poučení na místní poměry. Přesto přinesly řadu zajímavých údajů a přiznání o stavu stranických organizací. Sama pozornost, kterou věnovaly roku 1968, svědčí o kloubce obrodného procesu, jeho vytrvalosti a zakotvení v závezech. Tak delegát kladenské konference uvedl, že podnikový výbor SOMP byl celý v rukou "pravice", takže "zdravému jádru" se nedařilo až do října 69, kdy byly okresní výbery odvolány 2/3 výberu. Nejen v kladenských ocelárnách, ale i v ČKD Slaný vyhnali 2/3 členů /11 z 15/ až v prosinci 1969. /Kladenská záře 7.4./ Žádná okresní konference, ani později krajské, nezveřejnila celkové číselné údaje o pohybu členstva a zejména o zmenách v sociální a věkové skladbě. Přesto zazněla některá přiznání: "Naše organizace jsou věkovým složením přestárle a není aniždy v jejich silách rozvinout takovou intenzivní práci, jak se od nich očekává /Revnost 8.4. z Třebíče/. V Gottwaldově je v městské organizaci 6,5 % dělníků a 57 % nad 60 let. Tribuna přinesla /7.4./, že v severomoravském kraji z více než 5 000 kulturně-osvětových pracovníků dostalo novou legitimaci pouze 250! Tajemník dělnického ÚV KSČ Kučírek: "V kulturní oblasti u nás téměř nikdo nezůstal ve straně". Středočeská krajská konference: "Krajská organizace stárne, dochází k poklesu podílu dělníků produktivního věku". Také Kapek musel přiznat: "Rek od roku pražská organizace stárne". Vládnou tedy pensisté. Ale řízení státu se nedá dělat jako melouch a když se to tak bere, tak to podle toho vypadá.

Zpráva MŠRNK v Praze uváděla, že muselo být rozpuštěno 97 organizací a pozastaveno členství 30.500 členů. Kolik jich bylo vyloučeno či vyškrtáno, se však nezveřejnilo. Obdobný problém mají i Lidové milice, toto - "jádro jádra". Kapek uvedl, že v Praze "dělá vážné starosti především věkové složení LM, úbytek mladých dělníků v řadách LM". Starosti o dělnický charakter organizací jsou všeobecné. Nakobferenci Praha-západ bylo z 380 delegátů jen 37 dělníků, delegátka z Arlitay v Praze 6 na konferenci uvedla, že u nich většina dělníků z KSČ odešla. "Tak jsme si čistotu strany nepředstavovali". Ve Frýdku-Místku si stýskali, že na školení chodí příslušníci inteligence, ale na dělníci, avšak zpráve sekele-levské konference bylo uvedeno, že v kombinátu Vřesová se někteří

pracující r. 1970 více než desetkrát / 1 schůzí bylo jen 12/ účastníci schůzí.

Konference sice mluvily převážně o zvýšené aktivitě /zvláště na Slovensku/ ale pokud zaznamenaly konkrétnější informace, byly spíše - a pravdivěji. "Účast na členských schůzích je malá", říkali v Kutné Hoře. "Problém pasivity jsme vyřešili pouze částečně", dodávali v Kolíně. "Pasivita narušuje jednotu strany" vysvětloval tajemník Albrecht v Sokolově. Naekrese Plzeň-sever kritizovali pasivitu registrovaných v místě bydliště a na Kladně láteřili, že je dost těch, "kteří se jen vezou". Na Praze 4 považovali za neslýchané, že komunisté se mezi sebou ani neznají, ačkoliv bydlí třeba v jednom domě, a Indra v Gottwaldově štkal: "že se málokdy najde komunista, který by se neobjasně pustil do diskuse, obhajoval politiku strany a přesvědčivě vysvětloval nejasné věci". A je toho nejasného požehnaně: na stejné okresní konferenci tajemník Mitter vypočítával "trvající nejasnosti i v hlavních politických otázkách, jako je proletářský internacionalismus, diktatura proletariátu, otázky kontrarevoluce, pojem demokracie, svobody, vedoucí úlohy strany a dělnické třídy, vnitrostranická demokracie, demokratický centralismus a uplatnění stanov strany". "Pravice" je zřejmě mazanější; před sedě CZV na konferenci v Mělníce uváděl, že "praviví oportunisté... dělají všechno možné, aby si zfermevali jakou potenciální základnu... velmi šikovně umí /1/ zneužívat i některé klasiky". Také Indra uváděl k tomu různé příklady a dělal, že "žel, někteří dobří soudruzi neprohlédli tuto hru, sedají jia na lep, přejímají an hlásají jejich názory... Je těžko pochopitelné proč se někteří z nás jaksi ustrašeně krčí, jako kdyby se stále působila pravidácké tvrzení, že tato strana prý ztratila morální právo být vedoucí politickou silou naší společnosti".

Krajská konference v Brně konstatovala, že situace neodpovídá tomu, co si komunisté při pohovorech slibovali. Pražská KRK kritizovala, že v mnohých organizacích se vůbec nakeňají schůze a "účast na schůzích i placení příspěvků je často věci dobré vůle, než stranické disciplíny" - pokud ovšem nenašli, jako třeba v Gottwaldově, lék na zvýšení účasti - alespoň pro statistiky. Do účasti započítávají i oslucené členy a jako nepřítomné vedou jen nesmluvené.

Konference mnoha mluvily o nutnosti získat mladeu generaci. Každý nový mladý člen je předmětem pozornosti televize, tisku, jde však vesměs o děti z okruhu Čechie, i když ani v takevých rodinách většina dětí nesdílí postoje rodičů. Na konferenci v Bratislavě bylo uvedeno, že na státní fakultě je z více než 2 000 posluchačů jen 26 členů strany a na vysoké škole pedagogické je z 1 700 budoucích učitelů ve straně jen 11. Třebíčská okresní konference soudila o mladých, že "mnozí z nich jsou lidé, se kterými se pro stranu počítat nedá", a v tom má jistě pravdu, miní-li stranu současnou. O poměrech v rodinách mnoha pravěřených komunistů prozradila na konferenci Brně-venkov ředitelka školy, že "v třídních kolektivech se názorově zřídka projevují správně děti komunistů; většinou jsou pasivní, některé dokonce navštěvují náboženství. Mnohá z dětí rodičů-komunistů ani nevědí, že rodiče jsou členy strany".

Městská konference v Bratislavě uváděla, že i "na Slovensku vznikla a působila ve straně pravivá frakce v čele s V. Pavlencem, A. Kačkým, J. Zrakem, S. Falťanem, O. Sádovským, B. Harenčárem, J. Turčekem a d." /Tam lze často doplnit i O. Husákem/, přičemž vedoucí tajemník Gejza Šlapka při charakteristice její platformy uvedl i "vyhrocený nacionalismus". A. Šlapka tomu musí rozumět, protože koncem padesátých let obhájil kandidátskou práci, odhalující buržoasní nacionalismus Gustáva Husáka! Jeho zpráva sice teď oceňuje Huťákovy postoje po srpnu, ale konstatuje, že patoje bratislavského MŠV byly i nadále pod vlivem pravice. O dokumentech "Úvahy o východiskách", kteří předložili někteří členové MŠV v Bratislavě sjezdu KSS tvrdí, že se "v ničem nelišil od platformy vysocanského sjezdu". Jako zdravé jádro ve vedení KSS označil Šlapka skupinu "v čele s V. Bilakem, ke které patřil s. M. Hruškevič, J. Janík, H. Ďurkevič, O. Klekeš a V. Šalgevič" /nikoliv však Husák/.

Příznačné je, jak byly namixovány delegace ÚV na jednotlivé krajské konference, jak si Huťák i Indra posílali pro kontrolu své lidi. Mělu

v Četí hlídali V. Nový a M. Pastyřík, Korčáka v Hradci Z. Erban, Štrougal v Bratislavě Hruškevič, Lenárta Honeš atd. I to svědčí o dočasné rovné váze sil, která se nezměnila ani po sovětském sjezdu, byť se z něho Husák vrátil s posílenou sebdůvěrou.

Husák na pražské konferenci demontoval zprávy o chystané internacioni. Temu o demontu předcházely rozhovory se západními KS, které naznačily, že kdyby k internacioni došlo, nemohly by vyjet na sjezd KSČ své zástupce a naopak by musely veřejně protestovat. Demonti přinesl rozhlas a televize ve výstředích z Husákovy vystoupení, nezveřejnil ho však desenní tisk. Husák musel 15. dubna přispěchat na pomoc Keapnému na stranické konferenci Hlavního výboru federálního ministerstva vnitra. Několik delegátů této konference napadlo vedení strany za palevičatest a nedůslednost v postihu "pravice", která přesto, že je "zdokumentována její činnost", není dostatečně trestána. Napadali zejména nízký trest Frchlíkovi, který byl souzen jen zamaření činnosti státních orgánů a ne - jak navrhovalo ministerstvo vnitra - za špiónáž a velezradu, kde jsou tresty kolem 15 let. Keapný jako vedoucí delegace ÚV KSČ se cítil v úzkých a Husák, když "přispěchal", jak napadá R.P. 15.4. nejen ocenil úsilí pracovníků MV, ale "otevřeně poukázal i na chyby" a "zdůraznil, že i v bezpečnosti je neustále nutno uplatňovat vedoucí úlohu strany".

Volby do krajských výborů způsobily značné změny v jejich složení. Z KV zvolených v 1968 vypadla 1/3 a 1/2 v letech 1969-70, kdy byly doplněny "keoptací". Při volbách v dubnu v letošním roce vpadla i většina těch, kde i po rekonstrukci představovali "zdravé jádro". Jsou nahražováni těmi, "kde nejsou kompromitováni účastí ve výběrech zvolených r. 1968; z té doby teď zůstává z 5 %, v nejlepším případě maximálně 1/5. Tak v Praze zůstali v MŠV jen 4 z 57 členů, v MŠK 7 z 23. Celkově jsou volení lidé méně známí, od kterých se očekává, že v budoucnu budou tvořit povolnou hlasovací majoritní, ovládanou aparát. Příznačné jsou politické profily těch známějších: tak do MŠV v Praze byli zvoleni Antonín Černý a Josef Šedivý /kdysi v RK/ z okruhu Čechie, dále M. Kunštátová, která v roce 1968 měla spolu s A. Novotným pozastavené členství pro účast na epeděných rehabilitacích. Patří jen ke každodennímu paradoxu, že Kapek vytkl Novotného vedení - aniž ovšem uvedl, že v něm byl kandidátem předsednictva - že se vyvedle včas závěry z XX. sjezdu KSSS a neprovedle rehabilitace, ale současně dal zvolit právě M. Kunštátovou, která měla na zabrzdění rehabilitací tak výrazný podíl.

Ve středoevropském KV je nyní také Zdeněk Páček - teď ředitel SGM Kladno - který jako kerunní svědek, proti Frajkevi a Goldmannovi a pro spolupráci na konstruovaných procesech musel r. 1963 odejít z funkce náměstka ministra. S napětím můžeme čekat, jak se tato tendence projeví ve složení příštího ÚV KSČ a KSS.

Krajské konference více než okresní věnovaly pozornost ekonomickým problémům. Husák se pochlubil, že byla významně na 40 % hospodářských pracovníků. Kapek uvedl, že Praha potřebuje stavět nejméně 10.000 bytů ročně, - celkem 40.000. Podotkl ovšem, že tato není kryta počtem pracovníků. Tak je to s celým uveřejněným návrhem pětiletky.

Roztříplé byla Husákovy rozhodnutí nad tím, že předseda vlády Štrougal marně sháněl levné bety. Kdyby člověk neznal stranické dokumenty, musel by věřit, že v nějakém ilegálním bunkru sedí nakasňovaný oportunistický pravičák, který dováží z Itálie střevice za 400 korun, určuje svévolně cenu obuvi, nedává vyrábět nejpotřebnější čísla atd. A zatím strana jako vedoucí síla a Husák, jako její představitel schvaluje plány výroby od párátok až po nitě, ona schvaluje, aby se naše bety vyvážely do SSSR za průměrnou cenu Kčs 30 za pár, ona stanovuje a schvaluje ceny obuvi z Finska, Itálie i Jugoslávie. Ovšem, že se mohl Husák rozhodnout. Ale měl dodat: jsme to halenci - takhle odíráme národ! Když chci nést za všechno odpovědnost - jak to strana pro sebe vyžaduje - tak je třeba ji také přians. Když tedy první tajemník a předseda vlády poznali, že jsou drážděni, jistě teď zakáží, aby byly obchody zavaleny levnými. Oba na to tu pravomoc mají.

Skutečné názory veřejnosti vyplynou na povrch vždy v "hadině pravdy", když padnou zábrany. Ve stejný den, kdy Husák za netečné asistence sovětských maršálů děkoval 24. sjezdu KSSS za skupaci, zaplnily tisíce Václavské ná-

městí po hokejovém zápase s SSSR /policejní odřad aktivních účastníků demonstrací před y Melantreichem a Domem mády je 4.000/. Také stráževské studentské koleje se daly tu noc na pochod směrem na Pohorelec k budově sovětského velitelství. Nevalale se jen "Rusům háájbáá", ale i "táhněte domá" a "Dubček-Dubček". 11. dubna dešlo k novým demonstracím při zápase s SSSR v hale Sparty na Letné. Výbuchy vypukají znovu a znovu, přestože přistiženým hrozí tresty. Jen po hokeji bylo zadrženo 21 mladých lidí a na 50 studentů je vyšetřováno a hrozí jim vyloučení z vysoké školy.

Nejvíce znepokojajícím rysem je "plíživé" vysylchání a odsuzování, k němuž dochází po celé republice. Informovali jsme nejen o Skutinevi, Petru Uhlevi s jeho 18 druhy, ale i Václavu Prchlíkovi, pro kterého si přišli 16 StB - za to, že před třemi roky na tiskové konferenci přednesl návrhy, které se pak uskutečnily! V Olomouci proběhl soud s pracovníky litovelské Tesly, kteří dali v srpnu 1968 do provozu vysílač "Jedáínek", pokračuje vyšetřování poslance Pelednáka, který je už měsíce zatčen, v Bratislavě je už od září 1970 ve vyšetřovací vazbě redaktor Kulturného života Pavel Lička. Probíhají přípravy k několika vojenským procesům /velitelem západního okruhu gen. Procházkou, velitelem 10. letecké armády gen. Kukelem, velitelem pohraniční stráže gen. Peprným a dalšími/, v Ostravě chystají soud se skupinou herců divadla Fod okapem.

Velký proces se chystá xyn s lidmi, kteří věděli o vystavení krycích osobních průkazů a pasů v srpnu 1968. Hrozí jim trest 3 - 10 let. Obviňován je zejména tehdejší náměstek MV J. Rybář, ale projevuje se snaha zatáhnout mezi obviněné i J. Pavla, pracovníka odd. branné politiky Jos. Hedice a zaměstnance MŠ. K výsledku jsou voláni známí činitelé r. 1968 - V. Šilhan, Č. Císar, V. Slavík, M. Vaculík a další. Je pochopitelné, že v takové situaci G. Husák již neprohláší, že v ČSSR žádné politické procesy nebudou. Již totiž jsou.

Pokusíme se shrnout v charakteristické rysy současné situace, můžeme říci, že smýšlení občanů se nijak nezměnilo. Setrvávají vnitřně na staneviscích r. 1 1968, včetně většiny členů KSČ. Nesehlas se současným kursem se většinou projevuje v pasivních formách; ale i viditelnými činy. V posledních měsících se např. samohoděbil počet kelujících informací, letáků i časopisů.

Mluvit o skutečné konsolidaci je věcně směšné. Není to samozřejmě směšné z hlediska politické taktiky vedení, protože obrát od minulosti k přítomnosti je nejen nevyhnutelný pro jakoukoliv garnitura, která se chce udržet alespoň jistý čas u moci. Metodou čistek a procesů nalze natrvale a hlavně úspěšně vládnout; proto začíná tápavé hledání pozitivní podoby pro politiku současného vedení. Ne snad proto, že v něm jsou skryti nějakí utajení Eliášové, jak nedávne naznačil jeden materiál - analogie s ekupačními garniturami je velmi ošidná. Komunističtí politkové jsou anoheo tvárgější. Proto byl Kadár i ministrem vnitra zat/kajícím Rajka, i vězněm Rákossiho, i rehabilitátorem Rajka. Podobnou flexibilitu lze najít i u Gemulky i u Husáka. Rozhodně však je obtížné pro současné vedení, které nyní dva roky provádělo hlubokou destrukci společenského života i anohekrátě změnilo své postoje, přejít náhle k jiné, jakoby konstruktivné politice, která by působila věrohodně.

Po pedivné konsolidaci máže z jejího popela vzejít rovněž jen pedivná legalita. Protože i potom to bude pokračování současné politiky, jen jinými prostředky.

DOSTANOU VISA DO ČSSR ?

Londýnský týdeník Guardian přinesl 1. 4. zprávu o tom, že skupinapředních anglických a amerických socialistů a komunistů vytvořila při Nadaci míru Bertranda Russela komisi, která chce zkoumat poměry v ČSSR. Členové komise požádali o čs. visa, aby se na místě mohli přesvědčit, nakolik je pravdivé tvrzení čs. vlády, že konsolidace je uskutečněna na bázi socialistické demokracie. V komisi jsou známí profesři z čelných britských a amerických universit, kteří chtějí hovořit jak s dnešními čs. vůdci, tak i s bývalými představiteli - Dubčekem, Sarkovským, Krieglem atd. Tento požadavek obráží trvalé znepokojení západoevropských socialistů nad československou situací. Připomíná odmítavé stanovisko západních komunistických

stran k tzv. Poučení a na závěr charakterizuje delikátní postavení čs. vlády vůči této iniciativě. "Je těžké odmítnout visa skupině, v níž je například Maurice Debb, jehož knihy jsou standardní ekonomickou četbou ve východní Evropě. Ale rovněž je těžké schválit visa skupině, která má mnoho ví a která může položit mnoho nevhodných otázek."

MY TU SMLUVU ROZTRHÁME

už se nebude smět zpívat v Prodané nevěstě a Kecal při čtrnáctém výstupu Smetanovy opery přijde zkrátka. V nové inscenaci Národního divadla musela být tato věta vypuštěna, což se nestalo ani za nacistického protektorátu.

XXIV. SJEZD - DIVADLO S OTEVŘENÍM KONCEM

V předsejzdové anekdotě, která přišla z Moskvy se na otázku "Co bude po 24. sjezdu" odpovídá: "Velký slavnostní koncert". Reaprestudování sjezdových dokumentů shledáváme, že v podstatě vyjadřuje skutečnost dost přesně. Nedošlo k reneganci stalinismu, jak se někteří obávali a s níž se mnozí v SSSR nesporně pokoušeli. Ale nedošlo také k výraznému posunu, který by už dnes umožnil řešit narůstající rozpory mezi možnostmi a potřebami světové společnosti. Kompromisnická politikanudřezávání statu quo tedy pokračuje, i když se pod vlivem četných neúspěchů minulých let /stagnace životní úrovně, hluboké rozpory v mezinárodním revolučním hnutí, československý případ, prohraný závod o měsíc a nedávno éramatické Polsko/ projevily náznaky uyděmavání si některých problémů.

1. Trvá nehybnost zahraniční politiky, i když někdejší militantní strnulost nahrazuje ochota hledat kompromisy, jimiž by se změnil status quo. Proto se KSSS vyslovuje pro řadu mezinárodních jednání, pro politické řešení krize na Středním východě, pro ratifikaci dohod SSSR a Polska s NSR. Sjezd se vyslovil i pro normalizaci vztahů s Čínou, ale akcentoval normalizaci na úrovni státní a nikoli stranické. To oslabuje pozice těch světových sil, které pod zámkou vztahů s Čínou usilovaly o odbourání výsledků 20. sjezdu a kritiky "kultu osobnosti". Konkrétní návrhy na řešení mezinárodních problémů jsou však velmi mlhavé nebo problematické - viz např. podmínění politického řešení na Středním východě splněním palestinských požadavků nebo uznání berlínského statutu podle sovětských představ. Fakt, že podmínky se neformulují tak kategoricky jako v minulosti je pozitivní, ale problémy sovětské politiky nezmenšuje. Odráží jen vědomí narůstajícího rozporu mezi potřebou konstruktivní politiky a ideovou strnulostí.

2. Kompromisní kurs se promítl i do politiky v mezinárodním komunistickém a revolučním hnutí. Sjezdu se zúčastnilo přes 100 stran, přičemž na nejvyšší úrovni byly zastoupeny i strany, které mají s KSSS značné rozpory a některé země zastupovalo i více stran - ze Súdánu např. potlačovatelé i potlačovaní. Takeovou účast umožnila předběžná jednání a závazek sovětských činitelů, že se na sjezdu nebude vystupovat s vzájemně nepřijatelnými stanovisky. S tím souvisí umírněný tón Brežněvova referátu, zatímka o pozitivním významu IX. sjezdu i nesaňlá polemika s extrémními prestalinskými silami v SSSR, omezená v Brežněvově projevu /nikoli však v rezoluci/. Brežněvovi šlo o to, aby mezi hosty měl co nejvíce prominentů: proto poslal do Káhíry za Titem zvláštního kurýra s osobním dopisem, ale Tito se ani tímto osobním pozváním nedal pohnout.

Zvláštní pozornost zasluhuje stanovisko k československé otázce. Brežněv se omezil na základní konstatování /opřené o Poučení/, což zřejmě odpovídalo dohodě s některými zúčastněnými stranami. Sjezdová resoluce už však zásah pěti států v ČSSR akcentuje mnohem výrazněji. Mezi tím ovšem došlo k Husákovu devátému vystoupení, jež vedlo k otevřenému výhledu řady významných delegací /napečítali jsme jich zatím 11/. Zvlášť ostrý odsudek přinesla ještě znovu po sjezdu italská Rinascita: má opět zdůraznila, že způsob řešení neodpovídá názoru KSI, a soudila to, že všechny referáty byly odvrženy jako jakýsi trojský kůň buržoasie, hodnotí sjezd KSSS jako povrchní, který jednal bez ohledu na hluboké změny v mezinárodním revolučním hnutí a - což

Je zvlášť závažné - bez analýzy toho, co se stalo v ČSSR a v xxxx Polsku. Polsko se sčtylo povšechnou značkou s "těžkostech", v pasáži s "Československu se neřeklo ani slovo s Novotného režimu, s Dubčekových reformách, ani s subjektivních příčinách krise. Padla jen slova s kontrarevoluci - pokračuje Rinascita - a vtažení vojak se neohodnotilo jako tragedie, nýbrž jako běžná norma, suverenita se vzpomíná jen jako jakýsi abstraktní pojem. Pokud se mluvilo s ideologickém boji, pak jen na frontě mezi socialismem a buržoazií, ačkali boj s socialismus, jak už nemůže nikomu uniknout, se vede na celém světě, i uvnitř socialistických zemí a také v samotném dělnickém hnutí. Týdeník italské komunistické strany, známý svými nekompromisními stanovisky pak dodává, že značná část delegací vyjádřila výrazně svůj odlišný postoj přímo na sjezdu, Režisóři 24. sjezdu všem dělali, jako by si toho nevšimli a Husák se tomu na aktivu po návratu s Moskvy obezřetně vyhnul. Principiální postoj italské, rumunské, francouzské, anglické a dalších komunistických stran je s to významnější, že českoslovenští vůdci roku 1968 nezaujali už řadu měsíců žádné stanovisko ke zkrácenému hodnocení toho, co se v naší republice stalo mezi lednem a srpem 1968. Nechceme posuzovat, zda mohli či nemohli, zda chtěli či nechtěli: fakt je, že s spravedlivé hodnocení československého jara se dnes více bojuje na jiných frontách než tam, kde by to bylo nejlogičtější, totiž v ČSSR přímo.

3. Nejvýraznější tendence ke změnám se projevila v hospodářské politice. Dá se předpokládat, že významnou roli v dlouhém boji s investice sehraly v poslední fázi i polské události. Vnitřní hospodářské potíže v posledních letech značně vzrostly z řady důvodů. Hlavní je v tom, že udržování vojenského potenciálu a velmocenská zahraniční politika odčerpávají zdroje v neúnosné míře. Podle odborníků jsou vojenské výdaje USA a SSSR stejné, což ovšem znamená, že SSSR vydává vzhledem ke svému poloovišnickému národním důchodu ve srovnání s USA na armádu dvojnásobek. To se odráží ve stagnaci životní úrovně a chronickém nedostatku spotřebního zboží i základních potravin na trhu. Obtíže znásobil i vstup rolnictva, které až do nedávna nedostávalo peníze, na konzumní trh. Aspoň náznak řešení se stal neodvratný a Kossygin podle spolehlivých pramenů podal své setrvání ve funkci přijatím několika opatření, která sjezd schválil. Především zvyšování životní úrovně se nejen slovně proklamuje jako dosud, ale zakotvuje se zdvojnásobením investic v této oblasti. Poprvé se má rozvíjet i výroba spotřebních předmětů rychleji, než výroba výrobních prostředků. Obrací se také pozornost na zemědělství. V souhrnu to znamená, že se mění praporece výroby pro vojenskou a civilní potřebu. Dále: při plánování se poprvé vychází z reálné dosažitelných přírůstků v zemědělství i v průmyslu. Potvrzuje se tak selhání dosavadní praxe, kdy úkoly plánu byly především agitační, zato však nesplnitelné. Nakonec se za každou cenu plnil jen plán vojenských potřeb. A konečně: sjezd potvrdil orientaci na ekonomickou reformu, která se už řadu let nehýbe z místa, zdůraznil ekonomické stimuly výroby, úlehu kvalifikace a zavádění vědeckých metod řízení. Skutečné uplatňování tohoto kursu by mělo ovšem logické pokračování v politické oblasti. Vyžadovala by hledání nových zdrojů, protože objem nároků, kladených na sovětské hospodářství vysoce překračuje jeho možnosti. Nové zdroje jsou však jen v uvolnění lidské aktivity, která musí začít především vědeckými analýzami skutečného stavu sovětské společnosti a rozvinutím svobodné vědecké tvůrčí práce i mimo technickou oblast.

4. A právě v obecně politických a ideologických otázkách zůstala stanoviska sjezdu nejstranější. Kromě už vzpomenuté pozitivní značky s X. sjezdu zasluží pozornost jen nesmělý poznámka s stalinistických elementech v Brežněvově referátu. Obě však chybí v rezoluci. Poznámka s nutností čelit revisionismu tvůrčím rozvíjením teorie /v souvislosti se zásahem v ČSSR/ je závislá na tom, co se za tvůrčí rozvoj bude považovat. Málo napovídá také volba nových vedoucích orgánů KSSS. Ve složení politbyra ani sekretariátu nejsou podstatné změny. Rozšíření předsednictva s novými lidmi může snad vést k určitým změnám v dosavadním poměru sil, ale jejich povahu lze zatím těžko určit. Většina bude zřejmě vznikat a rozpadat se jako dosud podle okamžité situace. Čtyři noví kandidáti "omlazuji" předsednictvo jen do určité míry: dvěma je 53 let, jednomu 57 a dalšímu 59. Zajímavé je zv

lení prvního tajemníka z Kazachstanu do politbyra proto, že v této svazové republice je silný vliv čínské propagandy. Je třeba i zaznamenat, že při vyjmenovávání členů nejvyšších orgánů se opět upustilo od abecedního pořádku a jména se řadí podle důležitosti funkcí či podle reálné váhy jednotlivých osob. Ve složení ÚV jsou větší změny než v politbyru, ale ÚV KSSS jako celek nehraje rozhodující roli. Mezi novými se objevila řada neznámých jmen. Pokud se objevila známá nelze v nich vidět zřetelné změny pozitivní: Udalcev, Zolochov, Gribačov atd.

Pokud lze z výsledků sjezdu soudit, politika SSSR posiluje svůj všestranný kompromisní charakter. Zásadně se změnil poměr mezi narůstajícími obtížemi vnitřní a mezibárevní politiky SSSR a schopností této politiky reagovat na novou situaci, i když lze čekat, že ve snahách udržet status quo se budou více prosazovat umírněné tendence.

Znatelnější realismus je výrazem selhání desavádního systému politického zřízení, který se příliš neohlížel na sociální a politické důsledky velkášských a neuvážených projektů. Udrželi-li se tento směr v sovětském vedení, lze předpokládat, že dojde ke střízlivějšímu posuzování různých problémů. Ani tyto náznaky k nové koncepci však neodstraní zastávání sovětské politiky za potřebami doby. Jsou příliš nevýrazné a prosazují se zatím velmi pomalu. Sovětské přeměny odhadují soustavnější změny v pjetí až konce sedmdesátých let v souvislosti s biologickou výměnou vedoucí garnitury. Světová situace, stav v socialistických zemích i narůstající napětí v samotném SSSR však ztěžují unese takovýto odklad. I progresivní sovětská intelektuální se však obávají, že hořlavina se nakupilo v jejich zemi tolik, že každé uvolnění může vést nejen k uvolnění pozitivních změn, ale také k výbuchu. Dobře si uvědomují, že nezrychlí-li se proces politických změn v SSSR, může se ještě v tomto desetiletí vyniknout situace z rukou politických činitelů tak jako tak. Cítí hrozbu katastrofálního rozuzlení, které by mohlo přerást hranice SSSR i socialistického tábora. Abychom však pseudovali, k jakému rozuzlení poslouží SSSR výsledky 24. sjezdu, je zatím příliš brzy. A co je na situaci nové: toto rozuzlení bude stále více ovlivňováno vývojem situací v ostatních socialistických zemích. Tím, že je SSSR včlenil do svého imperia, otevřel se také jejich vlivu. Změny v SSSR přijdou tím rychleji, čím rychleji se bude prosazovat tlak na změny v Polsku, NDR, ČSSR. Už dnes nemůže ani taková velmoc jako je Sovětský svaz, smést se stolu problémy, které řeší Rumunsko, Jugoslávie nebo Polsko. A není nijak nadsazeno, tvrdíme-li, že o osudu sovětského politbyra se rozhoduje ne na posledním místě i v Praze.

GEORGE MARCHAIS K HUSÁKOVU PROJEVU NA 24. SJEZDU

Ihned po Husákově dikuvzdání za tankovou internacionální pomoc, poskytl úřadující zástupce generálního tajemníka KS Francie G. Marchais v Moskvě intervju orgánu strany L'Humanité. V rozhovoru, otištěném 2.4. 1971 Marchais ocenuje vysokou účast zahraničních delegací na sovětském sjezdu jako deklaráci "vše komunistických stran představit - navzdory některým názorovým rozdílům - jednatou bojevou frontu proti imperialismu". Marchais dále soudí, že tato jednota nemůže být bezprincipiální, že podmínky boje jsou různé a že existence rozporů v žádném případě nemá oslabit akční jednotu všech komunistických stran. Pokračuje: Vycházejíc z těchto idejí a aby se vyhnula polemice, naše delegace, jak byla pověřena, nepovažovala za dobré připomínat v pozdravu sjezdu bratrské strany, jejímž je hostem, dobře známý - a neznámý - postoj francouzské komunistické strany k vojenské intervenci v Československu v srpnu 1968. Pravda, každá delegace vystupuje tak, jak zamýšlí. Přesto naše delegace považuje za politováníhodné, že delegace komunistické strany Československa si dala za úkol věnovat podstatu svého vystoupení výkladu svého postoje k této otázce, výkladu, jehož četné aspekty implikují kritiku postoje našeho. Dodávám, že zvláště pokud jde o otázku suverenity socialistického státu, téze formulovaná české slovenskou delegací nám připadá cizí princip

společně definovaným stranami v deklaraci moskevské konference v červnu 1969.

Pokud jde o nás, držíme se pevně těchto principů. Obecněji budeme nadále rozvíjet rozhodně, klidně a trpělivě naše úsilí ve prospěch akcí jednoty všech komunistických stran na dvojí základně nezávislosti každé strany a proletářského internacionalismu.

X X X

JOHN GOLLAN za KS BRITÁNIE zdůraznil v této souvislosti přímo ve svém projevu "Práce komunistických stran, která může být úspěšná pouze v podmínkách nezávislosti a suverenity, je právě v tomto neoddělitelnou částí principů internacionalismu".

A tak, kdo sehrál mouřenínskou roli, byl sám Gustáv Husák, vydáváný v Moskvě za reprezentanta Československa.

K D O Z V E , T E N P L A T Í

Dostal se nám do rukou cyklostilovaný dopis ONV Šumperk ze 4. února 1971, rezešlaný ředitelům všech podniků, závodů a vůbec organizací v okrese, v němž se praví:

"ONV v Šumperku v zájmu prohlubování spolupráce a dalšího posilování přátelství mezi našimi občany a příslušníky Sovětské armády v souvislosti s jejich pobytem na území ČSSR a veden upřímnou snahou pomoci sovětským velitelům v řešení těchto problémů a potřeb, které nejsou schopni sami vyřešit, rozhodl se kromě dalších opatření i finančně zajišťovat potřeby sovětských vojáků a jejich rodin /1/, pokud je nelze zatím zajistit jinak. Tímto chceme přispívat k vytváření podmínek k zvyšování bojové připravenosti sovětských útvarů v našem okrese a spokojenosti vojáků s pevalání v jejich náročné práci.

Vzhledem k tomu, že jde o závažný politický úkol, který svým rozsahem převyšuje finanční možnosti ONV, obracíme se na všechny organizace s požadavkem zapojení do této akce poskytnutím finančních prostředků /1/ podle svých možností. K tomu účelu zřídil depositní účet ONV ŠUMPERK čis. 76-097 u SČS, pobočka v Šumperku, na který je možné finanční částky poukázat, na podkladě vzájemné dohody mezi ONV a organizací.....

Josef Kezník
místopředseda ONV

Nic není ponecháno náhodě a proto je k dopisu připojen formulář "dohody" rovněž cyklostilovaný - mezi ONV Šumperk a příslušnou organizací, v němž se praví n.j.

"DOHODA

uzavřená mezi Okresním národním výborem v Šumperku a k prohloubení vzájemné spolupráce a upevnění přátelství mezi občany ČSSR a občany SSSR příslušníky sovětské posádky a jejich rodin umístěných v našem okrese.

ONV v Šumperku, vědom si významu a vycházejíc z přání většiny našeho obyvatelstva /1/ rozhodl se po projednání v OV KSČ v Šumperku /1/ finančně zajišťovat /1/ v rámci přátelství a spolupráce potřeby sovětských vojáků v našem okrese.....

Zatím účelem uzavírá pověřený zástupce ONV v Šumperku, soudruh, a shora uvedené organizace, soudruh..... tuto dohodu:

1. Organizace poskytne na uvedený účel částku Kčs a poukáže ji na depositní účet ONV Šumperk čis. 76-097 SČS pobočka v Šumperku.....
Za ONV Šumperk Za organizaci

Nejde o žert, ale o realitu roku 1971. Ještě nebylo řečeno, jak byly zapláceny škody způsobené invází vojáků do ČSSR v srpnu 1968, co stála oprava silnic rozbitých tanky, hospodářské ztráty způsobené přerušením normálního života a hlavně jak byli odškodněni příbuzní více než 70 Čechů a Slováků zabíjených nesmyslně sovětskými vojsky - a už se organizuje jakási "winterhilfe" pro ty, kteří to všechno způsobili.

Když pomíneme morální i politickou stránku věci, když si nebudeme všémat nesnesitelně urážlivého stavu ekupace v němž se nacházíme, když nebudeme ani

...koumat, jak to bylo s pozváním těchto jednotek a vezmeme jen holý matema-
tický fakt - uvidíme jako na dlani jedinečnou situaci, neslýchanou po celé
zemské planetě. Všude, kde jsou základny cizích vojsk - ať v Japonsku, Špa-
nělsku, Řecku, na tom skupované země aspoň nějak vydělávají. Staví na
náklady skupantů silnice, mosty, hotely, přístavy, získávají techniku nebo
aspoň trh.

Jedině v Československu jsou vztahy skutečně nového typu: platíme si své
skupanty ze svého. Dáváme jim byty, které si necháme postavit za tvrdé va-
luty, jako například v Mladé Boleslavi, zveme je na trachtace a hostiny,
nabízíme jim pivo i lásku dcer uvědomělých soudruhů, stavíme pro ně v zá-
vazcích hotely jako například v Libavě, nebo aspoň, jak nám ukázali v te-
levizi, vyrábíme ve Vysokém Veselí pro sovětskou armádu navíc za 50 000.
oken, aby se mohli dobře dévat, zda pro ně sbíráme korunky s náležitou herli-
vestí. Myní vědí naši lidé, proč si mají utahovat pásky, pochopí, proč se
jim nemesou zvyšovat platy, porozumí, proč musíme bytový problém, který měl
být vyřešen /podle slibů a pětiletok/ už dvakrát - opět o pár let odložit. Je
zajímavé, že akce, která podle oběžníku ONV Šusperk vychází z přání většiny
obyvatelstva, nebyla v okresním tisku vůbec propagována. Nebo se nějaký
oportunističtější obává odezvy, jakou by u zaměstnanců podniku vyvolala zpráva,
kolik z jejich peněz daroval ředitel na "utučení bratrství"?

SOVĚTSKO-ČESKOSLOVENSKÝ OBCHOD Z RUKY DO RUKY

Náš trh, hlavně v místě sovětských posádek byl obohacen novými druhy zboží,
které z pověření svých důstojníků prodávají nižší šarže, aby obratem ruky
nakoupili zase naše produkty. Nejčastěji se nabízejí transisterné přijí-
mače, radia s gramofonem, fotopřístroje, hodinky, méně často zlato, které
je při vývozu spojeno na sovětských hranicích podle prohlášení vojáka
s velkým rizikem, ale objevily se i kožehony, benzin, ba i stany pro 10 osob.
Naši obchodníci mají zájem o obuv všehodného, konfekci, prádlo, hudební
nástroje - a dostupné ženské akty. V poslední době letí rolníky. Při obchodu
se mluví i o jiném, naši hlavně vnučují diskusi o vstupu vojsk. Sověti jsou
téměř zajedno, že kontrarevaluce u nás byla, i když dodávají, že oni ji už
nezažili, rozdrtila ji první vojska. Při hodnocení ostatních komunistických

stran mají ke každé výhrady, zato většinou velmi kladně hodnotí důstojní-
ci Stalina; nižší šarže jsou k této otázce netečnější. Političtí pracovníci
obvykle dodávají, že jako u nás Dubček, tak u nich Chruščev chtěl také
zapředat SSSR kapitalistům. O ekonomických otázkách mají pozoruhodné před-
stavy - nikoliv o jediné diskusi sovětských šarží: "My jsme předhonili
Ameriku v mnoha směrech. Vy Češi jste ovšem dál než Amerika." Občan: "Probo-
ha, jak jste na to přišel?" Odpověď: "Přece tady žiju už dva roky". Vidím
te." Za největší pectu považují příslušníci jednotek pozvání od našeho
občana do jeho soukromí. Při příjezdu manželky často žádají, aby mohli přijít
na návštěvu, posedět, pohovořit, "obhlédnout kulturu bytu". Uskutečnil-
li se taková návštěva, jsou dobrušičtější, předávají dárky, donesou pítí, a není
přítom žádný kolega, jsou ochotni pustit se i do ožehavých diskusí. Z lite-
ratury je nejpopulárnější kniha maďarského autora "Na cestu šťastným manžel-
stvím". Přeložili si ji, episuji ji a v episech posílají domů. Někteří se
netají tím, že žijeme v soukromí i ve společnosti bohatěji a plněji než
oni, jiní tvrdí, že politicky jsou dál než my a všechno ostatní že je podružné
a zanedbatelné.

DALŠÍ RÁNA PRAVICI: SOVĚTSKÝ VAGÓN PRO PRAŽSKÉ METRO

Teprve nedávno jsme se dověděli, že pro pražské metro je dohotoven prototyp
vylehčeného vozu a před skoušebními jízdami v Krči /kde k tomu účelu je už
postavena kolej/ byl dokonce vůz metra vystaven pro veřejnost. Teď se naše
vedení rozhodlo podepsat objednávku na sovětské vozy, přestože náš vagón -
vždyť máme ve výrobě železničních vozů dlouhou tradici - měl řadu předností:
byl lehčí, s nižší spotřebou energie, rychlejší a vhodnější pro slezitý
pražský terén s velkým stoupáním. Pro sovětské vozy musíme upravovat Nuselský

mest a některé úseky další. - celkové náklady tohoto rozhodnutí:

30 mil. Kčs. A pikantnost nakonec: SSSR chce, abychom, přirozeně na
naše náklady, vývoj našeho vozu dokončili, protože se mu jejich vlastnosti
líbí a chtěl by takové vagóny od nás kupovat.

VE SVITU BUDOU VŠICHNI MLADÍ V SSM

Když byli nedávno z Gottwaldova blahepřát Indrovi již padesátinám, dověděli se, že hlavní mřítkem ředitelství Svitu při jeho politické - výchovném působení bude, kolik členů SSM bude mít mezi mladými zaměstnanci. Ředitelství Svitu reagovalo promptně: 1 700 učňů muselo vstoupit do SSM en bloc, mladý technik nedostane odpočívající funkci, není-li v SSM. Gottwaldov oznámil, že bude vzorným okresem.

ZE SPOJENECKÝ LUNN

Četní korespondenti informují z Moskvy, že přes mírné distancevání se Brežněva od stalinismu, byla několikrát před sjezdem čtena na veřejném večeru poesie básně Felixe Čujeva "Stalin se vrátí". V básni se deslova říká: Vy, kteří jste rozbili jeho pomníky, budete na kolenu shromažďovat každý jejich kousek a prosit národ za odpuštění.

x x x

V SSSR se množí stávky, časte velmi divoké a krvavé. Za nejvážnější se považují události v Krasnodaru, kde obyvatelé plni zlosti nad nedostatkem zboží napadli místní milici a prakticky obsadili město. Přicházejí zprávy o stávkách, při nichž dělníci deslova roztrhali inženýry. Jakmile však jejich hněv spadl, přihlíželi natečně k zatčení údajných "svědků".

c c c

Vládním mluvčím - dosud jediným v socialistických zemích - se stal v Polsku bývalý velvyslanec vprase Włodzimierz Janiurek. Jeho otec v roce 1939 optoval pro Německo a Włodzimierz musel narukovat do armády k německému letectvu. Přesto proklouzl poválečnou čistkou, studoval na vysoké stranické škole a až na krátký čas svého diplomatického působení xxšaksaskuxesska se věnoval vědy propagandě. Všeobecně je považován za Gierkova přítele, v její o příštilinii strany má zřejmě prosazovat Gierkovy názory.

x x x

V den zahájení 24. sjezdu KSSS byl v Moskvě zatčen spisovatel Bukovskij, který už strávil dva a půl roku na "nervové klinice" a tři roky v pracovním táboře. Byl zatčen pro interview, který poskytl AP o tom, jak se v SSSR zneužívá ústava pro léčení xxš nervových chorob k nezákonným internacím. Přátelé Bukovského dali k dispozici záznam protokolu s prokurátorem Vankovičem. Prokurátor protestuje, že Bukovskij nazval některé praktiky v těchto ústavech /pacienti jsou například trestáni bolestivými injekcemi apod./ fašistickými, říká, že jde o léčení, odmítá pozvat k výsledku svědky, které Bukovskij na důkaz pravdy navrhuje a říká mu přímo: Víte, že můžeme vaši vinu kdykoli dokázat. Bukovskij žádal, aby komise OSN prozkoumala stav pacientů, kteří jsou drženi hlavně na nervových klinikách v Leningradě.

x x x

Závodní rada Stoczni Gdańskiej /gdaňských doků/ vyloučila jednímyslně ze Svazu kováků vedoucího oddělení, který jednal hrubě s podřízenými. Je to první případ, kdy byl vyloučen z řad závodních výborů jejich člen. Závodní rada současně upozornila ředitelství, že podle jejího názoru by měl být tento vedoucí přeložen ze svého místa. Ředitelství dalo k rozhodnutí, že není třeba, aby pracoval vůbec v gdaňských docích. O případu referuje týdeník PSDS se zřejmým porozuměním. Polská dělnická třída si svěříje, že by mohla být konečně vládnoucí třídou.

x x x

Polityka polské strany rozhodlo, že "polský občan se musí dovědět o událostech ve své zemi obšírně a nejdříve z našich informačních zdrojů" a slíbilo stále se rozšiřující svobodu tisku. Současně bylo rozhodnuto začít znovu rušit vysílání Svobodné Evropy, které byla po Gomulkově nástupu k moci odstraněna: rušení stále tehdy - v čenách roku 1956 - přes 82 miliard zlatých ročně.

x x x

Na stránkách polského tisku se rozšiřuje místo určené velké tribuně čtenářů.

K jejich dobru je třeba říci, že v čapisech publikovaných v těchto rubrikách je naprostá převaha názorů, týkajících se významných společenských otázek: skoncování se starou morálkou partijských funkcionářů, kteří podleli pocitu všemocnosti, požadavky, aby z PPSD odešli ti, kteří pro své chyby škodí prestiži strany, potřeba toho, aby Sejm dostal v polské společnosti místa, které mu náleží, nutnost střídání stranických vedoucích, kteří si zvykají na teplé místo, uvelnit místo kvalifikovaným a solidním pracovníkům a odstranit z rozhodujících míst mluvky, atd. Zatím nelze zodpovědně říci, zda se tyto názory také kryjí s míněním navého polského vedení.

x x x